

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100769

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-10-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Діброва Валерія Анатоліївна

2. Valeriia A. Dibrova

Кваліфікація: 053

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5707-9798

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 053 Психологія

Дата захисту: 02-11-2023

Спеціальність за освітою: 053 "Психологія"

Місце роботи здобувача: Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21600715

Місцезнаходження: вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** Діброва\_2163

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 21600715

**Місцезнаходження:** вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України

**Ідентифікатор ROR:**

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 21600715

**Місцезнаходження:** вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України

**Ідентифікатор ROR:**

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:** Українська

**Коди тематичних рубрик:** 15.21.51

**Тема дисертації:**

1. Стратегії конструювання особистісного майбутнього внутрішньо переміщеними особами
2. Personal future constructing strategies of internally displaced persons

**Реферат:**

1. У роботі представлено результати теоретичного та емпіричного дослідження стратегій конструювання майбутнього внутрішньо переміщеними особами. Актуальність дослідження обумовлена значним збільшенням вимушеної міграції всередині країни внаслідок розпочатої Російською Федерацією ще у 2014 році війни. Травмівний досвід, пов'язаний з подіями до переселення, та складнощі пристосування на новому місці, які охоплюють різні сфери життя ВПО, впливають не тільки на адаптацію до нових умов, а і на бажання та здатність переселенців конструювати власне майбутнє. Вимушений переїзд та пов'язані з ним складнощі психологічного, соціального та матеріального характеру накладають відбиток на сприйняття особистістю часу свого життя та на баланс минулого, теперішнього та майбутнього як структурних складових психологічного часу. Особистість, що зазнала впливу травмівних подій, специфічно суб'єктивно оцінює періоди життя до та після травми. Ці періоди мають різне емоційне забарвлення та подієву насиченість.

Період до травмівної події є ретроспективним та відноситься до минулого, але окрім подій минулого та звичного життя, в ньому залишилися плани, цілі та мрії про майбутнє, які раптово обірвалися та стали нездійсненними. Переживання негативного досвіду конструювання майбутнього накладає відбиток на загальне ставлення до майбутнього, може викликати його уникання. Також переживання травмівних подій змінює переконання особистості щодо контрольованості подій та ролі фатуму в їх перебігу. Сформовані під дією негативних обставин переконання можуть перешкоджати особистості у конструюванні власного майбутнього обмежуючи її активність у цьому процесі. Виявлення стратегій конструювання особистісного майбутнього ВПО, їх змісту та особливостей застосування, сприяє більш глибокому розумінню ставлення ВПО до майбутнього та його перспектив, побудові подальшого життя не просто згідно нових умов, а і з урахуванням нових можливостей, отриманих після переселення. Наукова новизна отриманих даних. У ході виконання роботи уперше: - представлено конструкт ретроспективного майбутнього як особливості конструювання майбутнього ВПО; - запропоновано стратегіальний підхід до дослідження конструювання особистісного майбутнього ВПО. У стратегіях найбільш комплексно та систематично поєднуються всі засоби і прийоми конструювання особистісного майбутнього і, разом з тим, підкреслюється необхідність безперервного аналізу та трансформації цих засобів відповідно до внутрішньоособистісних змін та впливу навколишнього середовища; - виявлено стратегії, які використовують ВПО для конструювання особистісного майбутнього: стратегія планування особистісного майбутнього, стратегія уникання майбутнього, стратегія закладання майбутнього в теперішньому, стратегія індивідуального або соціального конструювання особистісного майбутнього, стратегія пристосування до обставин, стратегія конструювання майбутнього за взірцем; - визначено спільне і відмінне у використанні стратегій конструювання особистісного майбутнього та баченні майбутнього, темпоральному та змістовному наповненні його мотиваційних об'єктів, ВПО та особами, які не мають досвіду вимушеного переміщення; - виявлено пов'язані з війною емоційно забарвлені теми у наративах та мотиваційних об'єктах майбутнього ВПО: стосунки з близькими та друзями, нові домівки, минуле, війна та окупація рідних міст респондентів, повернення додому після війни, бажання зустрітись з близькими, які залишились на окупованих територіях, прагнення перемоги України у війні. Уточнено: - визначення конструювання особистісного майбутнього як процесу свідомого, організованого та комплексного творення особистістю власного майбутнього згідно наявного образу майбутнього, що базується на індивідуальних особливостях особистості, попередньому досвіді та впливі соціальних обставин; - роль травмівних подій у сприйнятті особистістю часу свого життя; - психологічні характеристики внутрішньо переміщених осіб в контексті часу життя; - уявлення про взаємозв'язки базових переконань та ставлення до невизначеності з часовими перспективами; - відмінності часових перспектив ВПО та осіб, які не мають досвіду вимушеного переселення.

2. The thesis presents the results of a theoretical and empirical research on personal future constructing strategies of internally displaced persons. The relevance of the research was based on the significant increase in forced migration within the country as a result of the war started by the Russian Federation back in 2014. Traumatic experiences related to pre-resettlement events and difficulties of adaptation in the place of life, which cover different spheres of IDPs' lives, affect not only adaptation to new conditions, but also the resettlers' desire and ability to construct their own future. Forced relocation and the psychological, social and material difficulties associated with it affect the individual's perception of the time and the balance of past, present and future as its structural components. A person affected by traumatic events has a specific subjective assessment of the periods of life before and after the trauma. These periods have a different emotional coloring and event intensity. The period before the traumatic event is retrospective and refers to the past, but in addition to the events of the past and the casual life, this period contains plans, goals and dreams for the future that were suddenly broken off and became unrealizable. Negative experience of constructing the future affects the general attitude towards the future, it can become the cause of its avoidance. Also, the experience of traumatic events changes the individual's beliefs about the controllability of events and the role of fate in their course. Beliefs formed under the influence of negative circumstances can prevent an individual from constructing personal future, limiting individual's activity in this process. Identifying IDPs' future constructing strategies, their content and application features, contributes to

a deeper understanding of IDPs' attitude to the future and its prospects, building a future life not just according to new conditions, but also taking into account new opportunities received after resettlement. The scientific novelty of the obtained results. For the first time: - the retrospective future as a peculiarity of IDPs' future constructing is presented; - the strategic approach to the research of the IDP's personal future constructing is proposed. The strategies combine all the means and methods of constructing a personal future in the most comprehensive and systematic way. At the same time, strategies emphasize the need for continuous analysis and transformation of these means in accordance with intrapersonal changes and the influence of the environment; - strategies for constructing the personal future were defined, among them: the strategy of planning the personal future, the strategy of avoiding the future, the strategy of establishing the future in the present, the strategy of individual or social construction of the future, the strategy of adapting to circumstances, the strategy of constructing the future by example; - the common and different in the use of personal future constructing strategies and in vision of the future, temporally and meaningfully filling of the future motivational objects of IDPs and persons who have no experience of forced displacement is determined; - emotionally colored themes related to the war in the narratives and motivational objects of IDPs' future, such as relationships with relatives and friends, new homes, the past, the war and occupation of the respondents' hometowns, returning home after the war, the desire to meet ones who stayed in the occupied territories, desire for Ukraine's victory in the war, were revealed. There are clarified: - the definition of personal future construction as a process of individual's conscious, organized and complex creation of his or her future according to the existing image of the future, which is based on the individual characteristics of the personality, previous experience and the influence of social circumstances; - the role of traumatic events in a person's perception of life time; - psychological characteristics of internally displaced persons in the context of time periods of life; - understanding of the correlations of basic beliefs, attitudes to uncertainty and time perspectives; - differences in the time perspectives of IDPs and persons who have no experience of forced resettlement.

### **Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:** Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:** Не застосовується

**Підсумки дослідження:** Нове вирішення актуального наукового завдання

### **Публікації:**

- Діброва, В.А. (2021). Взаємозв'язок часових перспектив та базисних переконань особистості у контексті вимушеного переселення. Науковий журнал «Габітус», (32), 73-78. <https://doi.org/10.32843/2663-5208>
- Діброва, В.А. (2021). Особливості часової перспективи та мотивації щодо майбутнього внутрішньо переміщених осіб. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки, (3), 5-12. <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2021-3-1>
- Діброва, В.А. (2023). Особистісне майбутнє внутрішньо переміщених осіб: стратегії конструювання. Проблеми політичної психології, 13(27). <https://doi.org/10.33120/popp-Vol13-Year2023-130>
- Dibrova, V. (2022). Personal future through the eyes of internally displaced persons from the occupied parts of Donbas and Crimea. Knowledge, Education, Law, Management, 51(7), 61-70. <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.7.9>
- Dibrova, V. (2023). Personal future constructing strategies in the narratives written by internally displaced persons. Věda a perspektivy, 2(21). [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2\(21\)-269-280](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-2(21)-269-280)

### **Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:** поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

**Охоронні документи на ОПВ:**

**Впровадження результатів дисертації:** Впроваджено

**Зв'язок з науковими темами:** 0119U000141

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Титаренко Тетяна Михайлівна
2. Тетяна М. Титаренко

**Кваліфікація:** д.психол.н., професор, 19.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 21600715

**Місцезнаходження:** вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України

**Ідентифікатор ROR:**

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

**Офіційні опоненти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Столярчук Олеся Анатоліївна
2. Stoliarchuk Olesia Anatoliivna

**Кваліфікація:** д. психол. н., доц., 19.00.07

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Київський університет імені Бориса Грінченка

**Код за ЄДРПОУ:** 02136554

**Місцезнаходження:** вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Володарська Наталія Дмитрівна
2. Наталія Д. Володарська

**Кваліфікація:** к.психол.н., с.н.с., 19.00.07

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України

**Код за ЄДРПОУ:** 02141243

**Місцезнаходження:** , Київ, , Україна

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Рецензенти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Кравчук Світлана Леонтіївна
2. Svitlana Kravchuk

**Кваліфікація:** к. психол. н., доц., 19.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:** ;<https://scholar.google.com.ua/citations?user=-Y6aPNYAAAAJ&hl=uk>

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 21600715

**Місцезнаходження:** вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України

**Ідентифікатор ROR:**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Дворник Марина Сергіївна
2. Maryna S. Dvornyk

**Кваліфікація:** к.психол.н., с.н.с., 19.00.05

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:** ;<https://scholar.google.com.ua/citations?user=P72L0hgAAAAJ>

**Повне найменування юридичної особи:** Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

**Код за ЄДРПОУ:** 21600715

**Місцезнаходження:** вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Національна академія педагогічних наук України

**Ідентифікатор ROR:**

## VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
голови ради**

Горностай Павло Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
головуючого на засіданні**

Горностай Павло Петрович

**Відповідальний за підготовку  
облікових документів**

Нестеренко Ірина

**Реєстратор**

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є  
відповідальним за реєстрацію наукової  
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна